

Demokrati

På återbesök i välfärdsstaden. Politiskt deltagande i det nya Malmö

Tomas Bergström, docent i statsvetenskap vid Lunds universitet

Ar 1993 publicerades min studie av "välfärdsstaden" Malmö där jag skildrade utvecklingen från 1920-talet och framåt i Malmö. Studien tog sin utgångspunkt i frågan vad som hände med den lokala demokratin när den offentliga sektorn vuxit och blivit alltmer betydelsefull för människors vardag. Staden hade på ett påtagligt sätt ingripit i människors liv genom olika former av välfärdstjänster. Samtidigt, paradoxalt nog, sjönk medborgarnas politiska deltagande successivt. Röstande i kommunalval, medlemskap i politiska partier, deltagande i partiaktiviteter och offentliga demonstrationer – alla dessa aktiviteter minskade över tid. Medborgarna reducerades, lite drastiskt uttryckt, till åskådare.

Sedan 1993 har Malmö på många sätt förändrats från en industristad på dekus till en "kunskapsstad". Finns det då kvar några ambitioner om brett deltagande? Har den lokala politiska aktiviteten ökat eller står medborgarna ännu mer vid sidan av det politiska spelet?

I min uppdatering konstaterar jag att ambitionerna om ett brett deltagande lever och frodas. Det är en underliggande norm i alla diskussioner om lokal demokrati att ett brett deltagande är eftersträvanvärt och Malmö utgör inget undantag. Nya instrument för ökat deltagande har introducerats på ett ambitiöst sätt.

Den ursprungliga studien konstaterade att välfärdsstaden hade expanderat och blivit allt viktigare för invånarna. På samma gång visade indikatorerna över politiskt engagemang och aktivitet vikande siffror. Min uppdatering ger inte anledning till mer optimism. Den offentliga sektorn har slutat växa mätt som till exempel antal anställda, men är fortfarande viktig för medbor-

garnas välfärd. Samtidigt som nya former för deltagande skapats går dock de traditionella inflytandeformerna med partierna som främsta bärande kraftgång.

Välfärdsproduktionen har förvandlats från ett paternalistiskt system till ett system av samproduktion, nätverkande och partnerskap. Medborgarna blir egencentrerade kunder där de resursstarka kan påverka sin vardag genom aktiva val. Det kollektiva inflytandet, liksom inflytandet på områden som inte omedelbart berör individen, kan dock försvagas. Varför bekymra sig om verksamheter som man själv inte kommer i kontakt med?

Sammanfattningsvis har frågan om inflytande för medborgare på lokal nivå blivit en alltmer svåröverskådlig och komplex fråga. Nya möjligheter till inflytande har öppnats, samtidigt är det svårt för medborgaren att förstå när i processer inflytande är möjligt, var besluten faktiskt fattas och vem man ska vända sig till.

Malmö är också fortfarande en delad stad, till och med mer än tidigare. Klyftan mellan de som deltar och de som står utanför har vuxit. Möjligheterna till inflytande för välutbildade, resursstarka och aktivitetsinriktade är i dag bättre än tidigare. Det finns många nya kanaler som kan ersätta ett partisystem på tillbakagång. Men samtidigt ökar antalet invånare som är ointresserade av eller rentav närmast oförmögna att delta i det lokala politiska livet.

Läs mer

Denna sammanfattning är baserad på en artikel i Statsvetenskaplig tidskrift. Läs hela artikeln (pdf) <http://journals.lub.lu.se/index.php/st/article/view/16974/15353>.

SNS är en oberoende ideell förening som sedan 1948 bidragit till att ledande beslutsfattare kan fatta välgrundade beslut baserade på vetenskap och saklig analys. Verksamheten består av forskning, möten och utbildning om viktiga samhällsfrågor. 280 ledande företag, myndigheter och organisationer är medlemmar i SNS.